LAUSUNTO

22.2.2017 42/01/17

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Viite: U-kirjelmä 13/2017 vp (EU/2016/1696)

Asia: Direktiiviehdotus ennaltaehkäisevästä yrityssaneerauksesta, toisesta mahdollisuudesta ja maksukyvyttömyysmenettelyjen tehostamisesta

Oikeusministeriön laatimasta muistiosta ilmenevä Suomen kanta on perusteltu ja kannatettava. On tärkeää, että kaikissa jäsenvaltioissa on käytössä tehokkaasti toimivat maksukyvyttömyysmenettelyt. Samalla tulee huolehtia siitä, ettei esimerkiksi Suomen hyvin toimivaa nykyjärjestelmää heikennetä. Järjestelmää kehitettäessä on otettava huomioon sekä velallisten että velkojien edut. Tarve EU-lainsäädännölle on arvioitava kaikilta osin huolellisesti.

Seuraavassa eräitä konkurssia ja yrityssaneerausta koskevia näkökohtia.

1. Ennaltaehkäisevä yrityssaneeraus

Direktiiviehdotuksessa esitetään neuvottelumekanismeja ja muita varhaisia keinoja, joiden avulla pyritään välttämään ennalta maksukyvyttömyys ja edistämään liiketoiminnan jatkumista. Tavoite on hyvä ja kannatettava. Useinhan ongelmana on, että toimiin ryhdytään liian myöhään.

Ehdotetuissa artikloissa 6 ja 7 esitetään suomalaisittain uutta mekanismia: mahdollisuutta täytäntöönpanotoimien keskeyttämiseen neuvottelujen edistämiseksi jo ennen kuin maksukyvyttömyysmenettely on vireilläkään (*stay*). Keskeytyksen normaalikesto olisi neljä kuukautta, ja sitä voitaisiin jatkaa aina 12 kuukauteen saakka. Aika vaikuttaa verrattain pitkältä.

Ehdotus herättää tältä osin useita kysymyksiä. Miten esimerkiksi valitaan ne velat, joiden perintä keskeytetään? Entä miten varmistetaan keskeytyksen kohdentuminen tervehdyttämiskelpoiseen toimintaan ilman, että sitä käytetään tarkoituksensa vastaisesti esimerkiksi viivyttämään konkurssiin asettamista?

Mitä varhaisempaa puuttuminen on, sitä tärkeämpää on määritellä tarkkaan ne kriteerit, joiden vallitessa perinnän keskeytys voi olla oikeutettua. Jos täytäntöönpanokielto koskee vain joitakin velkoja, on huolellisesti harkittava, millä perusteella velkojat voidaan asettaa keskenään eri asemaan. Lienee vaikea perustella, että yksittäisen velkojan asemaa tällä instrumentilla heikennettäisiin. Tulee huolehtia siitä, ettei täytäntöönpanokiellosta tule uutta, varsinaiseen menettelyyn siirtymistä pitkittävää vaihetta.

Ehdotuksen 16 artikla tähtää yrityksen toimintaedellytysten parantamiseen suojaamalla eri tavoin sekä väliaikaista että uutta rahoitusta. Vain vilpillisessä tarkoituksessa myönnetty rahoitus voitaisiin myöhemmässä konkurssissa katsoa ”pätemättömäksi, mitättömäksi tai täytäntöönpanokelvottomaksi”. Tältä osin ehdotus ulottuu maksunsaantijärjestyksen ja takaisinsaannin alueelle, jota koskeva sääntely on perinteisesti ollut – ja ehdotuksenkin mukaan on – kansallista.

Jää epäselväksi, tarkoittaisiko ehdotus tältä osin täydellistä poikkeusta takaisinsaannista konkurssipesään. Jos sovellettaviksi tulisivat eri säännöt ennen menettelyä ja sen aikana, tulisi samalla määritellä tarkasti se ajankohta, josta direktiivin mukaista sääntelyä alettaisiin soveltaa.

Jos direktiiviin otetaan tämänkaltaisia optioita, on huolehdittava siitä, että päätösvalta näiden elementtien mukaan ottamisesta pysyy edelleen kansallisella tasolla.

2. Yrittäjien toinen mahdollisuus

Ehdotuksen 20 artiklassa säädettäisiin ylivelkaisten yrittäjien uudesta mahdollisuudesta, jossa vapautuminen henkilökohtaisista ja elinkeinotoiminnan veloista tapahtuisi pääsäännön mukaan kolmen vuoden määräajassa. Tämä aika vastaa Suomessa nykyisin sovellettavaa velkajärjestelyn maksuohjelman normaalikestoa. Konkurssissa velallinen jää nykyisin vastaamaan niistä konkurssisaatavista, joille ei konkurssissa kerry täyttä suoritusta. Direktiivi ei ilmeisesti edellyttäisi muutosta tähän asiantilaan.

Sääntelyssä on joka tapauksessa pidettävä huolta siitä, että varsinkin konkursseihin liittyvät velallisen toiminnan selvitystarpeet otetaan huomioon. Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunnasta on huolehdittava, jotta järjestelmä voi antaa uskottavasti tukensa yrittäjien uudelle alulle.

3. Maksukyvyttömyysmenettelyiden tehostaminen

Direktiiviehdotus sisältää myös maksukyvyttömyysmenettelyjen tehokkuutta lisääviä säännöksiä esimerkiksi viranomaiskäsittelyn joutuisuudesta, menettelyn toimijoiden kouluttamisesta sekä selvittäjien ja pesänhoitajien osalta ohjeistuksen antamisesta, valvonnasta, seuraamusten asettamisesta ja palkkioita koskevien sääntöjen laatimisesta.

Suomessa konkurssiasiamies ja konkurssiasiain neuvottelukunta hoitavat jo nyt suurta osaa näistä tehtävistä. On hyvä, jos menettelyjen tehokkuutta edistetään myös EU-tasolla.

Konkurssiasiamies Helena Kontkanen